

Voorzitter

deze Kamer. Ik verzoek u de presentielijst te tekenen en in ons midden plaats te nemen.

De vergadering wordt enkele ogenblikken geschorst.

Aan de orde is **het mondelinge vragenuur**, overeenkomstig artikel 136 van het Reglement van orde.

Vragen van het lid Rietkerk aan de minister van Binnenlandse Zaken, over **het optreden van politie en ME in reactie op ordeverstoringen door Koerdische demonstranten in Den Haag op 29 maart 2001 en de politiecapaciteit in de Hofstad**.

De heer **Rietkerk** (CDA): Mevrouw de voorzitter! Afgelopen dagen waren terecht twee hoofdonderwerpen in het nieuws: aan de ene kant de bestrijding van mond- en klauwzeer en de nood van de boerengezinnen, aan de andere kant de verloving van Prins Willem-Alexander en Máxima Zorreguieta. Maar vrijdag stonden er op diverse voorpagina's, onder andere van Trouw, De Telegraaf en de Haagsche Courant, de volgende koppen: "Koerdisch protest ontgaat", "Klinkers en tegels vliegen door de lucht" en "Koerden richten ravage aan in Haags centrum". Eerder overigens ontgaat een demonstratie van Koerden ook in een ware veldslag met de politie met tonnen schade.

Het beeld van eind vorige week was dat de demonstratie tegen het uitzetten van Irakese Koerden, afgewezen asielzoekers, geweldig uit de hand liep en dat tot frustratie van het winkelend publiek de demonstranten ongemoeid vernielingen konden aanrichten. Aan trams, bussen, tramhokjes, fietsen, auto's, etalageruiten van winkels en het Kamergebouw werden vernielingen aangericht. Het CDA vindt dat ontoelaatbaar en meent dat burgers niet op deze wijze hiermee in aanraking moeten komen. Het CDA vindt: recht op demonstratie ja, recht op vernielingen nee.

Ik heb vijf vragen aan de minister van Binnenlandse Zaken.

1. Hoe heeft de demonstratie zo uit de hand kunnen lopen? Heeft Den Haag wel voldoende agenten en

mobiele eenheid voor de begeleiding van en het optreden bij het toenemend aantal demonstraties?

2. Weet de minister welke organisatie of organisaties achter de rellen zitten en zijn de demonstranten die er waren hier legaal, illegaal of in de procedure?

3. Zijn er aanhoudingen verricht en worden nog meer aanhoudingen verwacht?

4. Hoeveel slachtoffers zijn er, doen de slachtoffers aangifte en worden de slachtoffers goed opgevangen en begeleid?

5. Daders moeten gestraft worden. Kunnen de materiële en de immateriële schade die is aangericht in Den Haag en ook de schade richting politiemensen en burgers verhaald worden op daders of op de groep? Daders moeten wat ons betreft ook in hun portemonnee geraakt kunnen worden. Zijn er naast het strafrecht voldoende civielrechtelijke mogelijkheden om de daders te straffen?

Minister **De Vries**: Mevrouw de voorzitter! Zoals de heer Rietkerk bekend zou moeten zijn, is de verantwoordelijkheid voor demonstraties en handhaving van de openbare orde in handen van de burgemeester. Ik heb mij uiteraard na de aankondiging dat de heer Rietkerk mij zou vragen hoe het precies gegaan is bij de demonstratie, gewend tot de burgemeester. Hij is gebleken dat hedenochtend de driehoek in Den Haag daarover vergaderd heeft en morgen daarover een rapport zal uitbrengen dat a.s. vrijdag in de desbetreffende raadscommissie van de gemeente Den Haag zal worden besproken. Alle gegevens die de heer Rietkerk mij vraagt, staan hoop ik in dat rapport. Het is niet zo dat de minister van Binnenlandse Zaken als in een gemeente een demonstratie op een vreselijke manier uit de hand loopt, meteen zijn eigen mensen daarheen kan sturen om de verantwoordelijkheid van de burgemeester over te nemen.

De heer Rietkerk vraagt of Den Haag voldoende agenten heeft. Naar mij is gebleken, was er geen begin van een aanduiding dat deze demonstratie uit de hand zou lopen. Gezien de taxaties van de politie bestond de overtuiging dat dit een ordelijke demonstratie zou zijn, zoals eerdere demonstraties, ook van

Koerden, ordelijk zijn verlopen. Men heeft daarvoor de politiecapaciteit ingezet die men noodzakelijk achtte. Toen de zaak vreselijk uit de hand liep, bleek dat niet voldoende te zijn. De vraag is natuurlijk of een goede inschatting is gemaakt. Mij is verzekerd – het zal uit de rapportage blijken – dat er redenen te over waren om aan te nemen dat dit een vreedzame demonstratie zou worden.

Ik heb geen idee hoeveel demonstranten illegaal of legaal waren. Er staan mij geen middelen ter beschikking om dit na te gaan. Misschien zal straks aan de hand van de arrestaties blijken hoe die groep in elkaar zat, maar ik heb er nu geen enkel inzicht in. Ook het aantal slachtoffers is mij niet bekend. Wellicht dat de gemeente daarover gegevens beschikbaar stelt. Als dat het geval is, zal ik die aan de Kamer doorleiden. Overigens, dat daders moeten worden gestraft, is niet alleen een opvatting van de partij van de heer Rietkerk, maar een opvatting die in deze Kamer zeer breed wordt onderschreven.

De heer **Rietkerk** (CDA): Mevrouw de voorzitter! Ik dank de minister voor zijn antwoorden. Ik denk dat het terecht is dat er een rapport komt dat vervolgens wordt besproken in een raadscommissie van Den Haag. Ik heb voorts enkele vragen gesteld die naar mijn idee wél in deze Kamer thuishoren, en daar kom ik nog even op terug.

Wat betreft het aantal agenten en de inzet voor de ME wijs ik erop dat er de laatste tijd meer demonstraties in Den Haag zijn. De ene demonstratie verloopt goed, de andere niet. De fractie van het CDA meent dat meer inzet, grotere aantallen agenten nodig zijn in de Hofstad, in Den Haag, opdat daar een veiliger samenleving, ook in de winkelstraten, wordt gegarandeerd. Ik vraag mij af of de minister weet dat er sprake is van een tekort aan capaciteit, juist in verband met de specifieke inzet in Den Haag. Hoe denkt hij daarmee om te gaan?

Wij zijn het erover eens dat daders moeten worden gestraft, maar ik heb specifiek gevraagd of naast het strafrecht ook de civielrechtelijke aansprakelijkheid aan de orde is. Ik doel hier op de materiële en immateriële schade van burgers en politiemensen die verhaald moet kunnen worden op de daders. Wij

De Vries

vinden dat de daders de schade maximaal zullen moeten vergoeden. Zij moeten in de portemonnee worden geraakt. Wat de slachtoffers betreft ben ik tevreden met de door de minister gegeven reactie. Ik zie de nadere informatie graag tegemoet.

Voorzitter! De sterkte van politie en ME in Den Haag moet wat het CDA betreft vanwege de specifieke situatie in de Hofstad beter op niveau worden gebracht. Wellicht is de minister bereid, in een brief hierover nadere informatie te verschaffen zodat wij er eventueel later op terug kunnen komen.

Minister **De Vries**: Mevrouw de voorzitter! Heeft Den Haag voldoende agenten? Deze vraag wordt nu in deze context gesteld, alsof de inzet bij deze demonstratie beperkt zou zijn gebleven als gevolg van een tekort aan agenten. Welnu, daar is geen sprake van. Wij hebben wel vaker demonstraties in ons land. Laatst was er een demonstratie in Kerkrade, waarbij bleek dat in verband met de vrijheid van meningsuiting altijd al het mogelijke wordt gedaan om ervoor te zorgen dat een en ander ordelijk kan plaatsvinden, óók eventueel met inzet van mensen van buiten.

In het onderhavige geval heeft men ingeschat wat er aan politie-begeleiding noodzakelijk was. Ik neem aan dat de burgemeester en de korpschef dat hebben gedaan. Als de heer Rietkerk zegt dat achteraf moet worden geconstateerd dat dat te weinig is geweest, kan ik zeggen dat de burgemeester van Den Haag dat achteraf misschien ook wel vindt, maar het is op dit moment natuurlijk makkelijk praten. Het gaat erom dat er geen begin van een aanwijzing was dat dit uit de hand zou kunnen lopen.

Wat de Hofstad in algemene zin betreft – dat heeft dus niets te maken met dit specifieke probleem – wijs ik erop dat 300 BVE's boven de normale sterkte aan het Haagse korps ter beschikking zijn gesteld om ervoor te zorgen dat ministeries, andere regeringsgebouwen, justitiële instellingen en ambassades adequaat worden beveiligd.

Er is een discussie met het korps Haaglanden gaande over de vraag of die sterkte weer moet worden opgevoerd. Ik kan hierop uiteraard niet vooruitlopen, maar dit heeft helemaal niets met dit incident te maken.

Kan de schade op de gearresteerde betogers worden verhaald? In ons rechtssysteem bestaan hiervoor de gebruikelijke civielrechtelijke middelen. Wat de politie aangaat, zal hier zeker gebruik van worden gemaakt. Winkeliers en anderen die schade hebben geleden, worden actief door het korps benaderd met de vraag om aangifte van schade te doen, zodat in een eventueel geding hun belangen worden behartigd.

Op dit incident is een uitgebreid rechteam gezet om erachter te komen wat er precies gebeurd is, maar – nogmaals – dat zal zijn weerslag vinden in de rapportage aan de gemeenteraad van Den Haag. Aanstaande vrijdag vindt daarmee een gesprek plaats. Als de heer Rietkerk het op prijs stelt, zal ik graag wanneer de openbare rapportage van de burgemeester aan de raad ter beschikking komt, de Kamercommissie voor Binnenlandse Zaken hiervan op de hoogte stellen.

De heer **Nicolai** (VVD): Wij hebben vaker met dit soort aangelegenheden te maken gehad, zoals de scholierenrellen van een jaar of twee geleden. Toen is door de VVD aan de minister een brief gevraagd opdat daarover gesproken kan worden. Nu is het onbevredigend omdat de minister, begrijpelijk, voor een deel naar Den Haag verwijst. Ik vraag de minister of hij de informatie van Den Haag niet alleen wil doorsturen, maar of hij daarvan een brief aan de Kamer maakt en daarin de aspecten meeneemt. Ik wil in ieder geval een aspect aan de nu genoemde punten toevoegen. Nu was er weinig ME aanwezig en dat leidde tot een soort charge, zoals wij zelf hebben kunnen zien, door de politie met de platte pet. Deze charge vond plaats onder een stenenregen, wat een afschuwelijke situatie is. Wil de minister de vraag in deze brief meenemen of men, om escalatie te voorkomen, terughoudend is om bij voorbaat ME neer te zetten? Dat zou naar het oordeel van onze fractie de verkeerde lijn zijn. Ik hoop dat de minister het ermee eens is dat bij dit soort situaties beter te veel dan te weinig politie aanwezig is.

Minister **De Vries**: De gemeente Den Haag en de burgemeester hebben een zeer grote ervaring in het begeleiden van demonstraties. Dat is hier bijna aan de orde van de dag. Met die professionaliteit heeft men

een inschatting gemaakt van wat nodig was. Ik ga er dus van uit dat men geen reden heeft gehad om eraan te twifelen dat dit nu ook op een adequate wijze zou gebeuren. Hierover komt dus nog een rapportage van de driehoek die ik u zal toezenden. Ik ben bereid om bij de aanbiedingsbrief mijn eigen opmerkingen, voorzover nodig, te verstrekken. Ik voel er echter niet veel voor om de bespreking van de primaire verantwoordelijkheid die bij de burgemeester en de gemeenteraad ligt, hier nog eens dunnetjes over te doen.

Mevrouw **Scheltema-de Nieu** (D66): Ik ben blij met uw toezegging over de brief. Ook mijn fractie was er verbaasd over dat de agenten zonder helm optraden. Wil de minister nagaan of hierover duidelijke voorschriften bestaan? Wanneer zijn helmen nodig? Bij zo'n stenenregen is het toch raar als agenten geen helm dragen.

Minister **De Vries**: Ik verbaas mij achteraf ook wel eens over dingen, maar dat heeft zo weinig zin. Het is de vraag of men op basis van de ervaring, die bij de gemeente Den Haag groter is dan bij mij en deze Kamer, de goede inschatting gemaakt heeft van wat nodig zou zijn. Er vinden hier alle dagen demonstraties plaats waarbij buitengewoon vreedzaam wordt opgetreden. Het zou wonderlijk zijn als voortaan alle demonstraties door massa's politie met helmen op worden begeleid. Dat is toch niet de bedoeling?

Mevrouw **Scheltema-de Nieu** (D66): Maar er werden hier stenen gegooid. Ik vind het prettig als op dit punt wordt ingegaan.

Minister **De Vries**: Ik zal dit doorgeleiden naar de burgemeester van Den Haag.

De heer **Rabbae** (GroenLinks): Ik wil collega Rietkerk een vraag stellen. De negatieve effecten van de demonstratie zijn natuurlijk niet goed te praten. Enige tijd geleden hebben studenten in de buurt van het Kamergebouw gedemonstreerd, waarbij ook schadelijke effecten optraden. In mijn herinnering heeft het CDA daar toen geen debat van gemaakt. Waarom nu wel en toen niet?

De Vries

De heer **Rietkerk** (CDA): Wij maken onze eigen afwegingen om mondiale vragen te stellen. Bij het onderwijsdebat was het de heer Nicolaï die een brief heeft gevraagd aan de minister. Gelet op deze specifieke situatie, omdat het niet eerste keer is met de Koerden en omdat wij aandacht willen voor de politiesterke bovenop de normale sterkte voor de Hofstad, hebben wij deze vragen mondeling in de Kamer aan de orde willen stellen.

De heer **Rabbae** (GroenLinks): Was het CDA toen niet van mening dat het een decentrale kwestie was, terwijl het nu voor ongeveer hetzelfde incident ervan uitgaat dat de minister van Binnenlandse Zaken moet worden aangesproken?

De heer **Rietkerk** (CDA): De inzet van politieagenten voor hofstad-aangelegenheden, de regeringstad Den Haag, is een zaak die in de Kamer aan de orde moet komen. Ik heb begrepen dat wij daarover te zijner tijd geïnformeerd worden. Dan praten wij er verder over.

Vragen van het lid De Wit aan de staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, over **zijn uitlatingen tegen de GPD-bladen over het grondig wijzigen van de WAO**.

De heer **De Wit** (SP): Mevrouw de voorzitter! De belangrijkste vraag die ik aan de staatssecretaris heb, is of op dit moment in achterkamertjes onder de dekmantel van de commissie-Donner een ingrijpende wijziging van de WAO wordt voorbereid. Wij gaan – het is een constatering die iedereen doet – naar 1 miljoen mensen in de WAO of die arbeidsongeschikt zijn. Daar is iedereen bezorgd over. Dat spreekt voor zich.

De staatssecretaris heeft in juni in een debat in de Kamer gezegd, dat er wat hem betreft geen enkele reden is om een discussie te voeren over het sociale stelsel en om de fundamenten van de WAO ter discussie te stellen. De vraag die vervolgens rijst, is wat de reden is dat de staatssecretaris nu in de kranten met zijn mededeling naar buiten komt dat hij vindt dat een fundamentele wijziging van de WAO

moet plaatsvinden. De staatssecretaris heeft in juni vorig jaar ook gezegd dat hij de commissie-Donner geen verlanglijstjes wilde voorleggen. Nu zegt hij in het interview met de GPD-bladen, dat hij de commissie niet voor de voeten wil lopen. Maar de vraag is natuurlijk onmiddellijk gerechtvaardigd of de staatssecretaris niet feitelijk de commissie-Donner wel voor de voeten loopt, door nu een pleidooi te houden voor een fundamentele wijziging van de WAO.

Is het de staatssecretaris wellicht bekend dat de commissie-Donner een fundamentele wijziging van de WAO voorbereid en dus met ingrijpende voorstellen zal komen? Voor die veronderstelling put ik in elk geval uit andere berichten, onder andere uit de Telegraaf van de vorige week. Daarin is sprake van contacten tussen de commissie-Donner, het kabinet en Kamerfracties. Dat leidt mij tot de slotconclusie en de vraag of er op dit moment in achterkamertjes met de commissie-Donner en een aantal fracties en in elk geval door de regering wordt gesproken over een wijziging van de WAO, een wijziging die een fundamentele verandering ten opzichte van nu betekent.

Staatssecretaris **Hoogervorst**: Mevrouw de voorzitter! De meest fundamentele vraag van de heer De Wit was, of onder de dekmantel van de commissie-Donner in allerlei achterkamertjes een grondige wijziging van de WAO wordt voorbereid. Ik kan hem mededelen dat dit niet het geval is. De commissie-Donner is op verzoek van het kabinet een advies aan het voorbereiden. Zij heeft de vrijheid om over alles te adviseren, over details en ook over fundamenten. De commissie-Donner doet dat in alle vrijheid en loopt aan geen enkele leiband van welke Kamerfractie dan ook en zeker niet van de regering. Het is ook een gotspe om te veronderstellen dat over een zo belangrijk iets als de WAO in achterkamertjes zou worden besloten. Er is maar één Kamer waarin iets aan de WAO kan worden veranderd en dat is deze Kamer.

De heer **De Wit** (SP): Dat roept natuurlijk onmiddellijk de vraag op hoe de staatssecretaris het precies weet dat er niet in achterkamertjes

wordt overlegd. In de krant is namelijk juist melding gemaakt van contacten van de commissie-Donner met de regering en met Kamerfracties. Hoe weet de staatssecretaris het zo zeker dat er niet in achterkamertjes wordt overlegd?

De staatssecretaris merkt op dat de commissie-Donner in alle vrijheid de mogelijkheid heeft om met een advies naar de Kamer te komen. Ik heb de staatssecretaris gevraagd of hij de commissie-Donner niet juist voor de voeten loopt door openbaar te maken dat hij vindt dat de WAO fundamenteel gewijzigd moet worden. Wat de staatssecretaris betreft is dat een fundamentele wijziging, omdat hij in juni vorig jaar en daarna in elk ander debat, bijvoorbeeld bij de behandeling van de begroting, heeft gezegd dat hij geen verlanglijstjes op tafel legt voor de commissie-Donner en dat hij de commissie-Donner de vrije hand geeft. En nu zegt hij dat er een fundamentele wijziging moet komen. Daar zit wel een tegenstrijdigheid in, waar ik graag opheldering over heb.

Staatssecretaris **Hoogervorst**: Ik heb geen enkel verlanglijstje aan de commissie-Donner voorgelegd. Ik heb ook niet gezegd dat de fundamenten van de WAO gewijzigd moeten worden, maar wel dat ernaar gekeken mag worden, ook door de commissie-Donner. De vakbeweging kijkt op dit moment ook naar de fundamenten van de WAO. Het CNV heeft een belangwekkend voorstel voor de fundamenten van de WAO gedaan. Het zou heel gek zijn als de commissie-Donner dat niet mocht doen. Als er van de commissie-Donner een advies komt dat betrekking heeft op het stelsel van de WAO, dan is het gek als het kabinet dat advies niet heel serieus neemt.

De heer **De Wit** (SP): De vraag of de staatssecretaris, de Kamer of wie dan ook het advies niet serieus neemt, is niet aan de orde. In het verleden heeft de staatssecretaris gezegd dat de commissie-Donner alle ruimte krijgt om over de WAO na te denken en met een advies te komen. Terwijl de commissie bijna klaar is met haar advies, legt de staatssecretaris de eis op tafel – zo is het in de kranten naar buiten gekomen – dat er een fundamentele wijziging van de WAO moet komen. Dat is echter iets heel anders. Hiermee loopt hij de